

ΦΑΝΗ ΠΑΝΤΑΖΗ

Η
ΨΥΧΗ
ΤΟΥ
ΠΕΤΡΙΝΟΥ
ΣΠΙΤΙΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η ψυχή του πέτρινου σπιτιού**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Φανή Πανταζή
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κατερίνα Δουρίδα
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα, Ραλλού Ρουχωτά

© Φανή Πανταζή, 2017
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: David & Myrtille/Arcangel
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2017

Πρώτη έκδοση: Φεβρουάριος 2017, 12.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-1963-3
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-1964-0

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΦΑΝΗ ΠΑΝΤΑΖΗ
Η
ΨΥΧΗ
ΤΟΥ
ΠΕΤΡΙΝΟΥ
ΣΠΙΤΙΟΥ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ
ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Ο κουρσάρος της καρδιάς μου, Εκδόσεις Ωκεανίδα, 2010

Το θρόισμα της λεύκας, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2011

Από αγάπη, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2012

Η νύχτα των γιασεμιών, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2013

Το άγγιγμα της αμαρτίας, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2014

Το κυνήγι της αλεπούς (δεύτερη έκδοση),

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2014

Η εκδίκηση έσταξε μέλι, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2015

Τραγούδι δίχως λόγια, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2016

*Αφιερωμένο στα παιδιά μου
Νικόλα και Μιχαήλ,
το φως των ματιών μου.*

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Όσες φορές κι αν πάω στη Μονεμβασιά, το «πέτρινο καράβι» του Γιάννη Ρίτσου, το «πελώριο πολεμικό κράνος» του Στρατή Μυριβήλη ή το «θεριό που ενεδρεύει» του Νίκου Καζαντζάκη, νιώθω πάντα την ίδια συγκίνηση, σαν να κάνω ένα ονειρικό ταξίδι πίσω στον χρόνο και στην Ιστορία. Τα λιθόστρωτα σοκάκια, τα παλιά αρχοντικά των πλούσιων εμπόρων, οι πάμπολλες βυζαντινές εκκλησιές, οι μαρμάρινοι αυτοκρατορικοί θρόνοι, οι κρήνες, τα ενετικά οικόσημα, το ερειπωμένο χαμάμ, οι ασίδες και οι καμάρες δημιουργούν μια μοναδική ατμόσφαιρα που με πάει στη λαμπρή εποχή του Βυζαντίου, αλλά και των Ενετών και Τούρκων κατακτητών που πέρασαν από κει. Με τα μάτια της φαντασίας βλέπω Βυζαντινούς αυτοκράτορες, πειρατές, Τούρκους, Φράγκους, Ρωμιούς και Ενετούς να περιδιαβαίνουν όπως παλιά.

Μ' αρέσει να ανεβαίνω στην κορυφή του Κάστρου και να αγναντεύω τις κεραμιδένιες στέγες και μετά το πέλαγος που αχολογái και στραφταλίζει κάτω από το φως του ήλιου.

Η Μονεμβασιά δεν είναι παρά ένας στιβαρός βράχος στην αγκαλιά του Μυρτώου Πελάγους, που τον ενώνει με την απέναντι στεριά μια στενή λωρίδα γης. Αυτή είναι η μόνη είσοδος, η μόνη «έμβασις», απ' όπου πήρε και το όνομά της.

Υπάρχουν όμως κι άλλες ονομασίες για την εμβληματική καστροπολιτεία: το *Γιβραλτάρ της Ανατολής*· το *Υπερνεφές Κάστρο του Μοριά*· η *Βενετία της Πελοποννήσου*· η *Θεόσωστος Πόλις των Παλαιολόγων*· η *Ανθομύριστη Καστροπολιτεία του Νότου*.

το Μενεξεδένιο Κάστρο των Τούρκων· η Μαλβαζία των Ενετών...

Η Μονεμβασιά άλλαξε πολλές φορές χέρια. Η μεγάλη γεωπολιτική της σημασία την έκανε αντικείμενο του πόθου κάθε λογής κατακτητών. Έτσι, από το Βυζάντιο περνά, κατά περιόδους, στους Φράγκους, τους Ενετούς και τους Τούρκους, μέχρι την επανάσταση του 1821, οπότε και απελευθερώθηκε. Η ακμή της έφτασε στο απόγειό της την εποχή που ήταν το σημαντικότερο λιμάνι του Δεσποτάτου του Μυστρά.

Τότε ακριβώς γνώρισε την πιο μεγάλη δόξα, τη χρυσή εποχή της. Η άνθηση του εμπορίου και της ναυτιλίας της χάρισαν πλούτη και τεράστια ανάπτυξη. Παράλληλα, η πόλη γίνεται κέντρο επιχειρήσεων και στρατιωτική βάση.

Στη Μονεμβασιά έμειναν κατά καιρούς Βυζαντινοί αυτοκράτορες, ενώ ο περίφημος, περιζήτητος σκουροκόκκινος γλυκός *μαλβαζίας* ήταν το νέκταρ της υψηλής κοινωνίας του Μεσαίωνα και βρισκόταν σε τραπέζια ηγεμόνων και βασιλιάδων.

Κάνοντας μια νοερή αναδρομή στην ταραγμένη ιστορία της, σκέφτηκα ότι η Μονεμβασιά προσφερόταν για ένα ταξίδι στον χρόνο, με όχημα κάποιο μυθιστόρημα. Κάπως έτσι, λοιπόν, άρχισα να σκέφτομαι το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας. Και κάπως έτσι θα αρχίσει το ταξίδι που θα κάνουμε μαζί.

Ελπίζω να το απολαύσετε...

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

*Τώρα ο ουρανός είναι η γη μου,
η πλατιά γη μου.
Η πλατιά γη μου είναι ο ουρανός.*

*Μέσα στο σώμα σου
γεννιέμαι
και πεθαίνω.*

Πάννης Ρίτσος, «Κοιμήσου»

ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑ

Τέλος 17ου – αρχές 18ου αιώνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

*Ετούτο το τοπίο είναι σκληρό σαν τη σιωπή,
σφίγγει στον κόρφο του τα πυρωμένα του λιθάρια,
σφίγγει στο φως τις ορφανές ελιές του και τα αμπέλια του,
σφίγγει τα δόντια. Δεν υπάρχει νερό. Μονάχα φως.*

Γιάννης Ρίτσος, «Ρωμοσύνη»

Ηταν νύχτα.
Ο δυνατός πόνος την ξύπνησε απότομα από τον βαθύ της ύπνο. Η Ροδούλα έπιασε σαστισμένη τη φουσκωμένη της κοιλιά και προσπάθησε να διατηρήσει την ψυχραιμία της. Η μαμή της είχε πει ότι η γέννα θα άρχιζε με μικρά, ακανόνιστα πονάκια, που μπορεί να κρατούσαν και μέρες. Τίποτα, όμως, δεν την είχε προετοιμάσει για τον πόνο που την έζωνε τώρα και την έκανε να κοντανασαίνει πανικόβλητη.

Σε λίγο, ο πόνος κόπηκε το ίδιο απότομα όπως είχε αρχίσει. Η Ροδούλα ανακάθισε στο κρεβάτι και έφερε την παλάμη της στο μέτωπο, που είχε κιόλας νοτιστεί από σταγονίτσες ιδρώτα. Στο τζάκι έλαμπαν τα πυρωμένα κούτσουρα, σκορπώντας στο φτωχικό δωμάτιο ένα γλυκό, ρόδινο φως.

Όλο το νοικοκυριό της ήταν το χτιστό κρεβάτι με το αχυρόστρωμα, μια καρέκλα, ένα χαμηλό τραπέζακι με δυο скаμινιά, λίγα χάλκινα σκεύη, ένα σεντούκι με υφαντά στρωσίδια κι ένας αργαλειός.

Έξω λυσομανούσε η καταιγίδα. Η βροχή μαστίγωνε τα πέτρινα σπίτια, ο αέρας ούρλιαζε δαιμονισμένα στα περάσματα και τ' αστροπελέκια έκαναν τον βράχο να βογκά και να τρέμει. Κάθε τόσο η πόρτα ταρακουνιόταν, λες και τη χτυπούσε ανθρώπινο χέρι.

Σηκώθηκε από το κρεβάτι και πήρε το σπαρματσέτο που υπήρχε στο γείσο του τζακιού. Το άναψε, το στερέωσε σε μια πήλινη βάση και κάθισε πάλι στο κρεβάτι αναποφάσιστη. Δεν ήξερε τι ώρα ήταν ακριβώς, σίγουρα όμως ήταν αργά. Πήγε μέχρι την πόρτα, την ξεκλείδωσε και άνοιξε μια χαραμάδα. Ο παγωμένος βοριάς και η βροχή χτύπησαν εχθρικά το ζεστό πρόσωπο με τα πελώρια πράσινα μάτια.

Το σκοτάδι ήταν πηχτό, αργούσε ακόμα να φέξει. Η Ροδούλα έκλεισε βιαστικά την πόρτα, σκούπισε το πρόσωπό της και γύρισε πάλι στο κρεβάτι. Ούτε συζήτηση να βγει έξω και να πάει μέχρι το σπίτι της μαμής. Η μόνη που μπορούσε να τη βοηθήσει ήταν η Λευκή, η έμπιστη υπηρέτρια της κυράς τους.

Αλλά η Ροδούλα δίσταζε να την ξυπνήσει τέτοια ώρα. Ήταν στρυφνός άνθρωπος και δε χώνευε καθόλου την κοπέλα. Μποστά στην κυρά τους της φερόταν αρκετά καλά, όταν ήταν όμως οι δυο τους δεν έχανε ευκαιρία να την κατσαδιάζει και να την αποπαίρνει, χωρίς λόγο τις περισσότερες φορές.

Η Λευκή δούλευε σ' αυτό το σπίτι είκοσι τρία ολόκληρα χρόνια, από τότε που η κυρά της ακολούθησε τον κύρη της που την έφερε μαζί του νιόπαντρη από τη Βενετία κι εγκαταστάθηκαν στην καστροπολιτεία. Η κυρά τους η Βενετσιάνα τής είχε μεγάλη εμπιστοσύνη και, καθώς ήταν άνθρωπος με αδύναμο χαρακτήρα, επηρεαζόταν πολύ από τα λόγια της μεγαλύτερης γυναίκας. Τον τελευταίο καιρό, η Λευκή βασανιζόταν από πόνους στις αρθρώσεις. Τα δάχτυλα των χεριών της είχαν παραμορφωθεί και τα γόνατά της πονούσαν κι ήταν μονίμως πρησμένα και κόκκινα.

Η Βενετσιάνα, βέβαια, δεν εννοούσε να την αποχωριστεί, κι έτσι αποφάσισε να φέρει στο σπίτι σαν ψυχοκόρη τη νεαρή Ροδούλα, που δεν ήταν ούτε δεκάξι χρόνων. Στην αρχή, η Λευκή ένιωσε χαρά κι ευγνωμοσύνη που η κοπέλα θα την ανακούφιζε

από τις βαριές δουλειές, ενώ εκείνη θα εξακολουθούσε να έχει το πρόσταγμα, σαν πιο παλιά και έμπειρη. Με τον καιρό, όμως, καθώς έβλεπε πόσο άξια ήταν η Ροδούλα, άρχισε να την αντιπαθεί και να της φέρεται ολοένα και πιο άσχημα.

Όσο πιο εξαίσια και πλουμιστά κεντίδια έφτιαχνε η κοπέλα για την κυρά τους, τόσο περισσότερο τη ζήλευε η Λευκή με τα αχρηστεμένα χέρια· όσο πιο όμορφα στρωσίδια ύφαινε στον αργαλειό της η Ροδούλα για τη Βενετσιάνα, τόσο περισσότερο τη μισούσε, κι όσο πιο λαχταριστό ψωμί ζύμωνε κι έψηνε στον φούρνο, τόσο περισσότερο την καταριόταν και την αναθεμάτιζε στα κρυφά.

Όταν δεν ήταν μπροστά η Βενετσιάνα, η Λευκή φώναζε την κοπέλα «Ρόδω». Διαφορετικά, έκρυβε την αντιπάθειά της και τη φώναζε «Ροδούλα», όπως όλοι.

Στο τέλος, η Ροδούλα παραμέρισε τον δισταγμό κι όλες αυτές τις σκέψεις και αποφάσισε να ανεβεί να την ξυπνήσει. Στο κάτω κάτω, δε γεννούσε κάθε μέρα.

Όταν, όμως, ήρθε ο δεύτερος πόνος, ακόμα πιο σαρωτικός από τον πρώτο, η λεπτοκαμωμένη κοπέλα λιγοψύχησε, φοβήθηκε ότι θα πέθαινε και δε θα προλάβαινε να ζητήσει βοήθεια. Της είχε κοπεί η ανάσα κι από τα χείλη της δεν έλεγε να βγει ούτε η κραυγή που παλλόταν στο στήθος της. Άνοιξε το στόμα της να πάρει λίγο αέρα, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Όταν κάποτε ο πόνος υποχώρησε, η Ροδούλα πήρε μερικές βαθιές αναπνοές για να συνέλθει.

Αμέσως μετά έριξε πάνω της ένα χοντρό σάλι και βγήκε από το κατώι. Σε μικρή απόσταση από την πόρτα της υπήρχε μια εξωτερική σκάλα που έβγαζε στον πρώτο όροφο, ενώ στον δεύτερο όροφο του σπιτιού, που ήταν τα υπνοδωμάτια, οδηγούσε μια εσωτερική. Πρόλαβε να ανεβεί δύο μόνο σκαλοπάτια, όταν την κεραυνοβόλησε ο επόμενος πόνος. Το κορμί της λύγισε και έγειρε πάνω στα παγωμένα και υγρά πέτρινα σκαλιά. Το πρόσωπό της συσπάστηκε καθώς από τα χείλη της ξέφευγε μια κραυγή και τα χέρια της παράτησαν το σάλι, προσπαθώντας να γραπωθούν από κάπου. Ο αέρας και η δυνατή βροχή τη μαστίγωναν ανελέητα. Αν έμενε εκεί λίγο ακόμα, θα έπρεπε να αλλάξει ρούχα.

Όταν συνήλθε κάπως, συνειδητοποίησε ότι, για να φτάσει μέχρι το δωμάτιο της Λευκής, έπρεπε να ανεβεί και την εξωτερική και την εσωτερική σκάλα του τρίπατου σπιτιού. Ανασηκώθηκε με δυσκολία και γύρισε στο δωμάτιό της όσο πιο γρήγορα μπορούσε.

Έπρεπε να τα βγάλει πέρα μόνη της.

Γέμισε τη χύτρα που είχε στην πυροστιά με νερό από τη στάμνα, σκάλισε τη φωτιά και την τάισε με άλλο ένα κούτσουρο. Ας είναι καλά η κυρά της η Βενετσιάνα –λεχώνα δύο ημερών κι αυτή– που είχε στο αρχοντικό της όλα τα καλά του Θεού και της έδινε ξύλα κι ένα σωρό άλλα πράγματα. Ας είναι καλά. Τώρα που ήταν και η Ροδούλα έγκυος, την πίεζε συνέχεια να τρώει παραπάνω φαγητό. Πάνω στο χαμηλό τραπεζάκι υπήρχε ένα τσίγκινο πιάτο με κρέας που είχε περισσέψει από το βράδυ, ένα μήλο και μια χούφτα σταφίδες. Τώρα τελευταία, η Ροδούλα δεν μπορούσε να φάει κανονικά, γιατί η φουσκωμένη της κοιλιά πίεζε το στομάχι της.

Πήρε μια υφαντή κουβέρτα, έγειρε πάνω στο χράμι που υπήρχε μπροστά στο τζάκι και σκεπάστηκε. Καλύτερα να γεννούσε εκεί, να μη λερώσει το κρεβάτι.

Λίγη ώρα αργότερα είχε πετάξει την κουβέρτα, είχε ανασηκώσει το νυχτικό της και πάσχιζε να φέρει στον κόσμο το ορφανό από πατέρα παιδί της. Οι πόνοι τής ρήμαζαν τα σπλάχνα, την εκμηδένιζαν, της έκοβαν την ανάσα και τη φωνή. Μόνο πού και πού αντηχούσαν στο δωμάτιο τα βογκητά και μερικές κραυγές που δεν άκουγε κανένας άλλος, παρά μόνο αυτή.

Λευτέρωσέ με, Παναγιά μου, προσευχόταν ασταμάτητα. Βοήθα με τούτη τη δύσκολη ώρα.

Ένα δυνατό αστροπελέκι έκανε για λίγο τη νύχτα μέρα και τα ρακούνησε, θαρρείς, όλο το στερέωμα.

Η Ροδούλα σταυροκοπήθηκε κι έσφιξε αποφασιστικά τις γροθιές της.

Βοήθα με, Θεέ μου. Μου πήρες τον άντρα μου. Άσε με, τουλάχιστον, να σφίξω στην αγκαλιά μου τούτο το παιδί, μουρμούρισε ανάμεσα σε δύο πόνους.

Τα πυκνά, καστανά της μαλλιά, που την ημέρα ήταν πλεγμένα

σε δυο πλεξούδες τυλιγμένες στο κεφάλι της σαν στεφάνι, ήταν τώρα λυτά και μουσκεμένα από τον ιδρώτα. Η Ροδούλα πέρασε τις παλάμες πάνω από το πρόσωπό της, πήρε μερικές βαθιές ανάσες και ανακάθισε για να φυσήξει και να σκαλίζει λίγο τη φωτιά. Καθώς ετοιμαζόταν για την επόμενη δοκιμασία, ψηλάφισε με τα χέρια την τσιτωμένη της κοιλιά για να βγάλει μια άκρη. Κατάλαβε εύκολα ότι το παιδί είχε κατεβεί πολύ και έσπρωξε με τις παλάμες της το κορμάκι του για να το βοηθήσει.

Λίγα λεπτά αργότερα, γραπωνόταν απελπισμένη από το χράμι κι έκλεινε σφιχτά τα μάτια. Δε βυθιζόταν στο σκοτάδι, αλλά σ' ένα δυνατό κόκκινο φως. Τα χείλη της είχαν τραβηχτεί, αποκαλύπτοντας τα δόντια και τα ούλα της, οι φλέβες στον λαιμό και στο μέτωπο είχαν φουσκώσει και πετάγονταν ανάγλυφες, ενώ η αναπνοή είχε σταματήσει και η καρδιά δούλευε εντατικά για να στείλει παντού όσο οξυγόνο είχε απομείνει στα πνευμόνια της.

Το ουρλιαχτό της αντήχησε σ' όλο το δωμάτιο και πνίγηκε στους χοντρούς πέτρινους τοίχους. Ήταν εντελώς μόνη.

Ένα πνιχτό βογκητό ακολούθησε τη χαλάρωση ύστερα από τον πόνο. Η Ροδούλα πήρε μερικές βαθιές ανάσες και ψηλάφισε τα σκέλια της. Ο δρόμος για την έξοδο του παιδιού είχε αρχίσει να ανοίγει.

Η κοπέλα αναθάρρησε. Θα τα καταφέρω, σκέφτηκε ξαφνικά. Ο φόβος είχε χαθεί από την καρδιά της, δίνοντας τη θέση του σε μια απροσδόκητη, πρωτόγονη δύναμη. Όσο κι αν τη βασάνισε ο επόμενος πόνος, εκείνη δεν έμεινε άπρακτη.

Λύγισε τα πόδια της, έπιασε τις κλειδώσεις με τα χέρια και τράβηξε τα γόνατα προς το στήθος ενώ το κορμί της διπλωνόταν σχεδόν στα δύο. Ξεπερνώντας την οδύνη, κράτησε την ανάσα της, έπνιξε την κραυγή που πάλευε να ξεφύγει από τα χείλη της και σφίχτηκε με όλη της τη δύναμη.

Οδηγημένη από τη συλλογική μνήμη και τη συσσωρευμένη γυναικεία εμπειρία αιώνων, έκανε το ίδιο και στις επόμενες επιδρομές του πόνου, μέχρι που άγγιξε με τα χέρια της τα υγρά μαλλάκια του μωρού καθώς πρόβαλλε σιγά σιγά μέσα από τα σπλάχνα της.

Λίγο ακόμα, είπε στον εαυτό της και συνέχισε με τον ίδιο τρόπο, μέχρι που γέννησε.

Έκοψε τον ζωογόνο ομφάλιο λώρο που την ένωνε εννιά ολόκληρους μήνες με το αγοράκι της και περίμενε με αγωνία. Σε λίγο, είδε το παιδί να σφίγγει τις μικροσκοπικές του γροθιές και να κλαίει γοερά, γεμίζοντας για πρώτη φορά με οξυγόνο τα πνευμόνια του.

«Δόξα τω Θεώ...» μουρμούρισε ανακουφισμένη.

Έσφιξε το μωρό στον κόρφο της κι άρχισε να του λέει τα γλυκόλογα που ανάβλυζαν από την καρδιά και τα χείλη της σαν γάργαρο, κρυστάλλινο νερό δροσερής πηγής. Ούτε κι εκείνη ήξερε πού βρήκε όλες τούτες τις λέξεις για να αρχίσει ο διάλογος ανάμεσα σε μάνα και παιδί.

Το αγοράκι, λες και καταλάβαινε την αγάπη που το περιέβαλλε και τη γλύκα των λόγων της μάνας, σταμάτησε να κλαίει. Η Ροδούλα το έπλυνε με το ζεστό νερό και το στέγνωσε μ' ένα πεσκίρι. Ύστερα το φάσκισε με τα σπάργανα που είχε υφάνει από καιρό και το έβαλε προσεκτικά πάνω στο κρεβάτι. Συγυρίστηκε κι εκείνη, άλλαξε ρούχα και πλάγιασε δίπλα του.

Λίγο αργότερα, έβαλε τον γιο της στο στήθος και του έδωσε το πρώτο, λιγοστό ακόμα γάλα. Εκείνος κούρνιασε ικανοποιημένος στη μητρική αγκαλιά και, αφού χόρτασε την πείνα του, αποκοιμήθηκε ευτυχισμένος.

Η Ροδούλα περιεργάστηκε στο λιγοστό φως το ήρεμο προσωπάκι του παιδιού.

Μοιάζει του πατέρα του, σκέφτηκε συγκινημένη. Φυσικά, θα του έδινε το όνομά του. Από δω και πέρα, ο μικρός Φώτος θα ήταν ο μοναδικός δικός της άνθρωπος πάνω στη γη. Οι γονείς της είχαν συχωρεθεί προ πολλού και η Ροδούλα δεν είχε άλλους συγγενείς.

Καθώς τα ματόκλαδά της βάραιναν, ο νους της πέταξε στο όχι και τόσο μακρινό παρελθόν, στην ημέρα που ο άντρας της ξεκίνησε για ψάρεμα και δε γύρισε ποτέ.

Εκείνη ήταν ακόμα στον δεύτερο μήνα της εγκυμοσύνης. Ένωθε τρισευτυχισμένη που θα αποκτούσε το πρώτο της παιδί, το παιδί του αγαπημένου της Φώτου. Τι κι αν ήταν και οι δυο τους φτωχοί; Ο άντρας της ήταν πολύ νέος, ένα πανέμορφο, ψηλό παλικάρι είκοσι χρόνων. Η Ροδούλα ήταν ακόμα πιο νέα, μόλις δεκαεφτά. Ο Φώτος είχε μια ψαροπούλα κι έβγαζε το ψωμί του από τα δώρα της θάλασσας.

Μια μέρα είχε φέρει ψάρια στο αρχοντικό της Βενετσιάνας, όπου δούλευε η Ροδούλα ψυχοκόρη, κι έτσι την πρωτοείδε. Τα τεράστια πράσινα μάτια με τα πυκνά γαϊτανόφρυδα τον μάγεψαν από την πρώτη στιγμή –δε θυμόταν να είχε ξαναδεί τέτοιο σμαραγδένιο χρώμα–, το ίδιο και τα σαρκώδη, καλογραμμένα χείλη, το μικροκαμωμένο, αλλά γεμάτο χυμούς σώμα. Όλα πάνω της ήταν όμορφα κι ερωτικά, και οι χοντρές πλεξούδες που είχε τυλιγμένες σαν στεφάνι γύρω από το κεφάλι της την έκαναν να μοιάζει με ζωγραφιά.

Αλλά κι εκείνη θαμπώθηκε από το κάλλος και το παράστημά του όταν τον αντίκρισε. Τα γκρίζα του μάτια τής θύμισαν το ασημί της θάλασσας όταν τη λούζει το φεγγαρόφωτο, και ο αέρας περηφάνιας που του χάριζε το πλατύ μέτωπο την έκανε να τον κοιτάζει θαμπωμένη.

«Στάσου να σε φιλέσουμε», του είπε θαρρετά.

Ο Φώτος δεν έφερε καμία αντίρρηση. Την είδε να φεύγει και να επιστρέφει μετά από λίγο κρατώντας ένα μεγάλο κομμάτι σταφιδόψωμο.

«Το έφτιαξα εγώ», είπε μ' ένα χαμόγελο.

Της χαμογέλασε κι εκείνος.

«Αν έχει τη δικιά σου γλύκα, θα είναι πεντανόστιμο», απάντησε.

Αυτό ήταν. Λίγους μήνες αργότερα, ο Φώτος και η Ρόδω στέκονταν μπροστά στον παπά που ευλογούσε την ένωσή τους, ενώ η κυρά η Βενετσιάνα άλλαζε τα στέφανα. Σπιτικό τους έγινε το κατώι όπου έμενε η Ροδούλα, για τους δύο νέους όμως ο χώρος αυτός ήταν σωστό παλάτι που φωτιζόταν μέρα νύχτα από τη μαγεία του έρωτά τους.

Δεν είχαν περάσει ούτε έξι μήνες, όταν η Ροδούλα έμεινε έγκυος. Η χαρά του Φώτου ήταν απερίγραπτη. Στο μεταξύ, είχε χειμωνιάσει και η θάλασσα αγρίευε όλο και πιο συχνά.

Η Ροδούλα ξυπνούσε κάθε πρωί και το πρώτο που έκανε ήταν να ρίξει μια ματιά στον ουρανό και να προσπαθήσει να καταλάβει τι καιρό θα έκανε. Κάθε φορά που έβλεπε σύννεφα, ακόμα και πέρα στον ορίζοντα, ένιωθε ένα σφίξιμο στο στομάχι. Το ίδιο κι όταν φυσούσε δυνατά.

«Μη βγεις για ψάρεμα σήμερα», έλεγε ικετευτικά στον άντρα της.

«Πώς κάμεις έτσι, Ροδούλα μου;» ήταν η συνηθισμένη του αντίδραση.

«Πώς να κάμω, Φώτο μου; Δε βλέπεις ότι ο καιρός είναι χάλια;» Σπάνια την άκουγε.

«Πρέπει να δουλέψω, ψυχή μου. Πρέπει να βάλουμε κάτι στην άκρη για το παιδί».

«Σε παρακαλώ... μη βγεις», επέμενε εκείνη.

«Μην ανησυχείς, κυρά μου. Με φυλάει η Παναγιά», την καθησύχαζε ο άντρας της χαμογελώντας.

Καθώς ο Φώτος έφευγε, η Ροδούλα τον σταύρωνε και μουρμούριζε μια προσευχή. Μέχρι να τον δει να γυρίζει, όμως, έτρεμε το φυλλοκάρδι της.

Και ο Φώτος γύριζε πάντα, με εξαίρεση εκείνη την καταραμένη μέρα που το πρωί όλα έδειχναν πως ο καιρός ήταν καλός.

Όταν ξεκίνησε ο Φώτος, η θάλασσα ήταν λάδι και ο ουρανός καταγάλανος, δίχως το παραμικρό συννεφάκι. Για τότε, όμως, μαύρισε ο κόσμος και άρχισε να φυσάει δαιμονισμένα ούτε που το κατάλαβε η Ροδούλα. Η αγωνία τής μάγκωνε την καρδιά καθώς η ώρα περνούσε και ο άντρας της δεν έλεγε να φανεί.

Η κυρά της η Βενετσιάνα, που ήταν πιο ψύχραιμη, προσπαθούσε να την παρηγορήσει. Όταν, όμως, πέρασε το μεσημέρι και ο Φώτος εξακολουθούσε να είναι άφαντος, άρχισαν να τη ζώνουν κι εκείνη τα φίδια.

Είχε σκοτεινιάσει όταν η Ροδούλα έφυγε από το αρχοντικό για να πάει στην απέναντι στεριά. Η Βενετσιάνα και η Λευκή προσπά-

θησαν να τη συγκρατήσουν, εκείνη όμως δεν άκουγε τίποτα. Το Πορτέλο δεν ήταν κανονικό λιμάνι, αφού τα μεγάλα καράβια δεν μπορούσαν να αράξουν στα αβαθή νερά του, αλλά έμεναν αρόδου κι από κει ξεφόρτωναν τα εμπορεύματα με μικρότερα πλεούμενα που πηγαινοέρχονταν. Επιπλέον, επειδή στην ακτή υπήρχαν βράχια, ο Φώτος και οι άλλοι ψαράδες άραζαν συνήθως τη βάρκα τους στην απέναντι στεριά που ήταν ομαλή.

Καθώς ξεμάκραινε από το αρχοντικό, άκουσε μια φωνή.

«Πού πας, Ροδούλα;»

Γύρισε και είδε τη Μαλαματή, που της έγνεφε από το κατώι του διπλανού αρχοντικού. Η μεσόκοπη γυναίκα δούλευε εκεί και οι δυο τους είχαν πιάσει φιλία.

Η κοπέλα πλησίασε. Όταν η Μαλαματή πρόσεξε το αναστατωμένο πρόσωπό της τρόμαξε.

«Τι τρέχει;»

«Πηγαίνω στην απέναντι στεριά».

«Μ' αυτό τον καιρό; Το ξέρει ο άντρας σου;»

«Αχ Μαλαματή! Ο άντρας μου λείπει από το πρωί και δε λέει να φανεί».

«Και τι θα κάμεις, κοπέλα μου, απέναντι; Δε βλέπεις ότι έρχεται θεομηνία; Ύστερα, τέτοια ώρα, η πύλη θα έχει κλείσει».

Φυσικά, η Ροδούλα ήξερε ότι η πύλη έκλεινε το βράδυ, αλλά η αγωνία τής θόλωνε το μυαλό και την εμπόδιζε να σκεφτεί σωστά. Βέβαια, και η Μαλαματή στενοχωριόταν μ' αυτό που περνούσε η φίλη της, η κρίση της όμως έμενε ανεπηρέαστη και γι' αυτό η γυναίκα ήταν αποφασισμένη να τη συγκρατήσει.

«Έχεις δίκιο, δεν ξέρω τι κάνω, τρέμει το φυλλοκάρδι μου, κοντεύω να τρελαθώ από την αγωνία».

Η Μαλαματή την έπιασε από το μπράτσο και την τράβηξε μέσα. Έμενε κι εκείνη στο κατώι και το δωμάτιό της ήταν παρόμοιο με της Ροδούλας.

«Έλα δω, κορίτσι μου. Κάτσε να πούμε μια προσευχή».

Η Μαλαματή έκλεισε την πόρτα, ο δυνατός άνεμος όμως ακουγόταν απειλητικός.

Η κοπέλα στεκόταν αναποφάσιστη.

«Στάσου ν' ανάψω και το καντήλι», είπε φουριόζα η Μαλαματή, που είχε ήδη ανάψει το λαδολύχναρο από νωρίς, καθώς η σκοτεινιά απλωνόταν και μέσα στο σπίτι. Αφού άναψε και το καντήλι, έκανε νόημα στη Ροδούλα να πλησιάσει στα εικονίσματα.

Στάθηκαν και οι δύο δίπλα δίπλα κι άρχισαν να προσεύχονται ψιθυριστά. Η Ροδούλα έσφιγγε τόσο δυνατά τα πλεγμένα κάτω από το πιγούνι χέρια της, που είχαν ασπρίσει οι κόμποι.

Μετά από λίγο, η Ροδούλα τράβηξε κατά την πόρτα.

«Πού πας πάλι; Κάτσε εδώ να περιμένουμε μαζί».

«Δεν μπορώ, Μαλαματή, δε με χωράει ο τόπος. Ύστερα, αν γυρίσει ο Φώτος μου, θα με ψάχνει».

«Πήγαινε, τουλάχιστον, στο σπίτι σου μη σε πιάσει η μπόρα. Όπου να 'ναι θα ξεσπάσει».

«Θέλω να πάρω τους δρόμους».

«Έλα στα συγκαλά σου, κόρη μου! Σε λίγο θα ψάχνουμε κι εσένα».

Η κοπέλα την κοίταξε σαν να μην είχε καταλάβει αυτό που άκουσε. Τώρα έβρεχε δυνατά και το νερό χτυπούσε μανιασμένα την πόρτα και το παράθυρο, ενώ κάθε τόσο ακουγόταν κι ένα τρομακτικό μπουμπουνητό. Γρήγορα συνειδητοποίησε ότι η Μαλαματή είχε δίκιο. Έκλεισε για μια στιγμή τα μάτια και έφερε το χέρι στο στήθος, λες κι είχε νιώσει ξαφνικό πόνο. Μετά, κάθισε σε μια καρέκλα κοιτώντας μπροστά της με βλέμμα απλανές.

Κάθισε και η Μαλαματή κι έμειναν έτσι κάμποση ώρα.

«Τον έχασα...» είπε στο τέλος η Ροδούλα με φωνή που μόλις ακουγόταν.

Η καρδιά της Μαλαματής ράγισε.

«Μην απελπίζεσαι, μάτια μου», της είπε.

Η Ροδούλα δεν αντέδρασε, λες και δεν είχε ακούσει τίποτα.

Μακάρι να μπορούσε να κάνει κάτι, σκεφτόταν η πελαγωμένη Μαλαματή. Μακάρι να μπορούσε να την πείσει ότι ο άντρας της θα ερχόταν σίγουρα. Όσο περνούσε όμως η ώρα, τα πράγματα γίνονταν όλο και πιο δυσσώφωνα και η αλήθεια ήταν πικρή. Κι αυτό ήταν πολύ κρίμα κι άδικο για το καημένο το κορίτσι.

Κάπως έτσι χάνονταν οι ψαράδες. Έφευγαν ένα πρωί από το σπίτι τους για να ψαρέψουν, ο καιρός άλλαζε ξαφνικά, και δε γύριζαν ποτέ. Πολλές φορές τούς έβρισκαν μετά από καιρό σε κάποια παραλία.

«Πατί, Θεέ μου;» αναστέναξε η Ροδούλα ύστερα από λίγο.

Πέρασαν λίγα λεπτά ακόμα και μετά σηκώθηκε σέρνοντας το βήμα. Έτσι όπως είχε το κεφάλι σκυφτό και τους ώμους πεσμένους, έμοιαζε με γερόντισσα.

«Κάνε κουράγιο, Ροδούλα μου. Ο Θεός είναι μεγάλος», της είπε η Μαλαματή καθώς την ξεπροβόδιζε.

Στάθηκε στο κατώφλι της και την κοίταξε καθώς βάδιζε αργά προς το διπλανό αρχοντικό. Μετά σταυροκοπήθηκε και μπήκε μέσα. «Ο Θεός να βάλει το χέρι Του», ευχήθηκε.

Όσο νύχτωνε, τόσο δυνάμωνε κι αγρίευε η καταιγίδα. Η Ροδούλα φανταζόταν τον άντρα της να παλεύει μέσα στη φουρτουνιασμένη θάλασσα με το καρυδότσουφλό του και την έπιανε τρέλα. Εκτός αν τον είχε καταπιεί το κύμα...

Οι ώρες κυλούσαν αργά και βασανιστικά. Η Ροδούλα άλλοτε έκλαιγε και σπάραζε κι άλλοτε έμενε ακίνητη σαν υπνωτισμένη, να κοιτάζει το ξύλινο ταβάνι χωρίς να το βλέπει.

Κάποτε, ο χαλασμός σταμάτησε.

Στη φύση η καταιγίδα είχε κοπάσει, στην ψυχή και στην καρδιά της, όμως, μαινόταν αδυσώπητα.

Η Βενετσιάνα έκανε ό,τι μπορούσε για να την παρηγορήσει, ενώ η Λευκή προσπαθούσε να παραστήσει τη στενοχωρημένη και να κάνει το ίδιο. Στο τέλος δεν έβρισκαν λόγια για να γλυκάνουν τον πόνο της. Τι να της έλεγαν; Ότι ο Φώτος είχε βγει σε κάποιο απάγκιο λιμάνι και θα γύριζε την επομένη; Η Ροδούλα ήταν πανέξυπνη και δεν την ξεγελούσες με τίποτα.

«Μου τον πήρε η θάλασσα», έλεγε και στηθοκοπιόταν. «Δε θα τον ξαναδώ, κυρά μου».

«Κάνε κουράγιο, Ροδούλα μου. Μπορεί να γίνει κανένα θαύμα», προσπαθούσε να την παρηγορήσει εκείνη.

«Το παιδί μου θα μείνει δίχως πατέρα», συνέχιζε η Ροδούλα.

«Να δεις που η Μαντόνα θα τον έχει σώσει. Ο Φώτος θα έχει

αράξει κάπου μέχρι να φτιάξει ο καιρός», της έλεγε η Βενετσιάνα.

Εκείνο το βράδυ, η Ροδούλα δεν πλάγιασε καν. Πηγαينوερχόταν στο δωμάτιό της με τα χέρια διπλωμένα στο στήθος κι όταν κουραζόταν καθόταν για λίγο στο κρεβάτι, για να συνεχίσει ύστερα από λίγο.

Ξημέρωσε η μέρα. Ο καιρός ήταν καλός, ο Φώτος όμως εξακολουθούσε να είναι άφαντος. Ήρθαν κι άλλες μέρες, εκείνος όμως δε γύρισε ούτε με την ψαροπούλα του, ούτε με κανένα άλλο πλεούμενο.

Το πένθος της Ροδούλας ήταν βαρύ. Ώρες ώρες παρακαλούσε να χάσει το παιδί, γιατί δεν άντεχε στη σκέψη ότι θα μεγάλωνε χωρίς τον πατέρα του. Ύστερα, βέβαια, συνερχόταν και μετάνιωνε για τις φοβερές της σκέψεις. Ο πόνος, όμως, της θόλωνε γρήγορα το μυαλό και, ύστερα από λίγο, μπορεί να έκανε την ίδια μακάβρια ευχή. Μέσα σε μια μέρα, η ευτυχία είχε γίνει δυστυχία, κι αυτό κόντευε να την τρελάνει.

Μέχρι που, ένα βράδυ, ένωσε το μωρό να σκιρτάει στα σπλάχνα της, λες και της έστελνε μήνυμα να κάνει κουράγιο. Από τότε, η Ροδούλα ανυπομονούσε να φέρει στον κόσμο και να κλείσει στην αγκαλιά της το παιδί του Φώτου, το παιδί του έρωτα.

Αυτά αναθυμόταν τώρα, καθώς κοιτούσε με λατρεία το αγοράκι της που κοιμόταν ανύποπτο για την τραγωδία που είχε χτυπήσει το σπίτι του και για τα όσα έμελλαν να συμβούν.

Ακούγονταν οι πρώτοι πετεινοί, όταν η Ροδούλα αισθάνθηκε να τη διαπερνά ένα ρίγος. Σκέφτηκε να ρίξει άλλο ένα χράμι, ωστόσο δε σηκώθηκε. Ένωθε το κεφάλι της βαρύ και το κορμί της αποκαμωμένο. Κουκουλώθηκε καλύτερα κι έφερε το μωρό ακόμα πιο κοντά της. Τα βλέφαρά της βάρυναν καθώς την έπιαναν οι θερμές και άρχιζε να τρέμει για τα καλά. Σε λίγο, βυθιζόταν σε έναν ταραγμένο λήθαργο τόσο βαθύ, που δεν άκουσε το μωρό όταν άρχισε να κλαίει γοερά. Τα φουσκωμένα στήθια της δάκρυζαν από το γάλα, εκείνη όμως δεν καταλάβαινε πια τίποτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Την ίδια εκείνη νύχτα, στο δεύτερο πάτωμα του αρχοντικού, η κυρά της η Βενετσιάνα θήλασε το δύο ημερών αγοράκι της, το νανούρισε γλυκά, το φίλησε δυο και τρεις φορές πριν το βάλει στην κούνια του να κοιμηθεί και ετοιμάστηκε να δειπνήσει.

Η Λευκή έκοψε το ψωμί και το έβαλε δίπλα στο πιάτο με το παστό κρέας. Στο χαμηλό τραπεζάκι υπήρχαν ακόμα μια πιατέλα με φρούτα, ένα κομμάτι χορτόπιτα κι ένα ποτήρι μαλβαζίας.

«Φάε καλά, κυρά μου», της είπε όπως πάντα η Λευκή. «Για να έχεις μπόλικο γάλα».

Τα σερβίτσια ήταν πορσελάνινα, φερμένα από τα ταξίδια που έκανε ο Ντομένικο, ο άντρας της Βενετσιάνας. Το ίδιο και τα πυκνά χαλιά, τα βελούδα που έντυναν τις μαξιλάρες γύρω από το σκαλιστό τραπεζάκι, τα κινέζικα βάζα, τα πολύτιμα μπαχαρικά από την Ανατολή που νοστίμευαν τα φαγητά τους, τα ασημένια κηροπήγια, τα μετάξια, τα βελούδα και τα ατλάζια για τα φορέματα της αγαπημένης του Φραντζέσκας, που όλοι οι Ρωμιοί της Μονεμβασιάς την έλεγαν Βενετσιάνα.

Ο Ντομένικο, συγγενής του δόγη της Βενετίας, ήταν ένας ξακουστός έμπορος που με την τρικάταρτη караβέλα του ταξίδευε σ' όλη τη Μεσόγειο, μεταφέροντας μπαχαρικά, υφάσματα, ελεφαντόδοντο, ημιπολύτιμες πέτρες και χαλιά από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, κρασί και μετάξι από τη Μονεμβασιά και την Κύπρο, ξυλεία, καφέ και σιτάρι από την Αφρική.

Και η Φραντζέσκα καταγόταν από αρχοντική γενιά της Γαληνο-

τάτης Δημοκρατίας της Βενετίας* και είχε γνωριστεί με τον Ντομένικο σ' ένα από τα ταξίδια του εκεί. Εκείνος ήταν ήδη εγκατεστημένος στη Μονεμβασιά, όπου και τον ακολούθησε η γυναίκα του αμέσως μετά τον γάμο τους.

Ο Ντομένικο παντρευόταν για δεύτερη φορά. Στον πρώτο του γάμο δεν απόκτησε παιδιά κι έτσι αποφάσισε να χωρίσει και να ξαναπαντρευτεί. Επειδή, όμως, η Καθολική Εκκλησία απαγόρευε το διαζύγιο, κατέφυγε σ' ένα τέχνασμα που χρησιμοποιούσαν συχνά οι ευγενείς εκείνη την εποχή. Επικαλέστηκε, δηλαδή, ότι είχε στενή συγγένεια αίματος με τη γυναίκα του, κι έτσι κατάφερε και τη χώρισε.

Η δεκαοκτάχρονη Φραντζέσκα το ήξερε αυτό. Ήταν, όμως, πολύ νέα και πολύ ερωτευμένη ώστε να αρνηθεί να γίνει γυναίκα του από το ενδεχόμενο να έχει την τύχη της πρώτης συζύγου, κι έτσι προχώρησε στον γάμο με τις ευλογίες της οικογένειάς της.

Ήταν μια ψηλή, εντυπωσιακή και όμορφη κοπέλα που μάγεψε τον γοητευτικό Ντομένικο από την πρώτη στιγμή που αντάμωσαν οι ματιές τους.

Η Βενετσιάνα είχε στη ζωή της όλα τα καλά, εκτός από ένα. Παντρεμένη με τον Ντομένικο εδώ και είκοσι τρία ολόκληρα χρόνια, δεν είχε καταφέρει να αποκτήσει παιδί. Όρες ώρες μάλιστα σκεφτόταν ότι μπορεί να την ακολουθούσε η κατάρα της πρώτης γυναίκας του άντρα της.

Ο καημός της ήταν μεγάλος. Καθώς ο καιρός περνούσε, έβλεπε να συμβαίνει αυτό που έτρεμε περισσότερο: ο άντρας της απομακρυνόταν ολοένα και πιο πολύ. Στην αρχή τής έλεγε να μη στενοχωριέται, αργότερα όμως άρχισε να δείχνει όλη του την απογοήτευση. Τα τελευταία χρόνια, η Βενετσιάνα ζούσε μέρα νύχτα με τον φόβο ότι, όπου να 'ναι, θα ερχόταν η στιγμή που ο Ντομένικο θα της ζητούσε να φύγει και να γυρίσει στην οικογένειά της, γιατί εκείνος βρήκε μια άλλη, πιο νέα· μια γυναίκα που θα του χάριζε τα παιδιά που δεν του χάρισε ούτε η πρώτη του γυναίκα ούτε εκείνη.

* Σερενίσμα Ρεπούμπλικα ντι Βενέζια.

Η αγωνία της κυράς της είχε επηρεάσει και τη Λευκή, καθώς κουβέντιαζαν στα κρυφά ασταμάτητα γι' αυτό το θέμα.

«Μην ανησυχείς, κυρά μου. Ο αφέντης δεν πρόκειται να σ' αφήσει», την παρηγορούσε.

Η Βενετσιάνα, όμως, δεν έλεγε να ησυχάσει.

«Πόση υπομονή να κάνει κι αυτός; Και πολύ με ανέχτηκε».

«Μην το λες αυτό. Σ' αγαπάει, και το ξέρεις».

Ήταν αλήθεια ότι ο Ντομένικο της είχε αδυναμία. Η λαχτάρα του, όμως, να αποκτήσει διάδοχο σκίαζε την αγάπη του μέρα με τη μέρα και τον έκανε να κλείνεται στον εαυτό του.

«Κάποτε μ' αγαπούσε, δε λέω. Δε βλέπεις, όμως, πόσο λιγομίλητος έχει γίνει; Ένας Θεός ξέρει τι σκέφτεται...» επέμενε η Βενετσιάνα.

Τα λόγια της και η στάση του Ντομένικο τρώμαζαν τη Λευκή, δεν της έκανε όμως καρδιά να πικράνει την κυρά της. Την αγαπούσε πολύ και για χάρη της ήταν έτοιμη να πέσει και στη φωτιά.

Όταν η Λευκή ήρθε να δουλέψει σ' αυτό το αρχοντικό ήταν μια πάμπτωχη χήρα. Άτεκνη και η ίδια, καταλάβαινε πολύ καλά τον καημό και τη λαχτάρα για παιδί της κυράς της. Μόνο που εκείνη, τουλάχιστον, δεν είχε να ανησυχεί για τον άντρα της, αφού είχε συχωρεθεί προ πολλού.

Η ζωή της στο αρχοντικό έμοιαζε με παράδεισο, σε σχέση μ' αυτό που ήξερε μέχρι τότε. Εδώ είχε ξεστασιά τον χειμώνα, χόρταινε ψωμί κι ένιωθε άνθρωπος έτσι όμορφα που της φέρονταν τα αφεντικά της – ειδικά η Βενετσιάνα. Τώρα, κόντευε τα εξήντα κι έβλεπε την κυρά της σαν τη λατρεμένη, μονάκριβη κόρη της.

Μέχρι που, μόλις η Βενετσιάνα έκλεισε τα σαράντα ένα, έμεινε για πρώτη φορά έγκυος. Απέραντη η χαρά του ζευγαριού! Η γυναίκα, ύστερα από τόσα χρόνια αγωνίας, ξανάνιωσε ευτυχισμένη, ευγνωμονώντας την τύχη που αποφάσισε να της χαμογελάσει, έστω και καθυστερημένα. Τώρα, στις προσευχές της ικέτευε τον Θεό να πάνε όλα καλά και να φέρει στον κόσμο ένα γερό αγοράκι.

Ο Ντομένικο έφυγε με το καράβι για ένα ακόμα ταξίδι και άφησε την ετοιμόγεννη γυναίκα του με μεγάλη στενοχώρια.

«Όταν γυρίσεις, αφέντη μου, θα σε περιμένει ο γιος σου», του είπε η Λευκή γεμάτη αισιοδοξία.

Η γέννα της Βενετσιάνας είχε ξεκινήσει πριν από δύο μέρες, νωρίς το πρωί. Η Ροδούλα, ετοιμόγεννη κι εκείνη, έτρεξε και φώναξε τη μαμή. Ούτε αυτή έφυγε από το προσκέφαλο της κυράς τους όσο κρατούσαν οι πόνοι και δεν ερχόταν το παιδί. Κατά το σούρουπο, γεννήθηκε επιτέλους το αρχοντόπουλο και οι γυναίκες ανάσαναν ανακουφισμένες.

Η Λευκή έδωσε στη μαμή ένα χρυσό φλουρί για τον κόπο της και την ξεπροβόδισε μέχρι τη σκάλα. Η Ροδούλα έσκυβε συνεχώς πάνω από το νεογέννητο και του έλεγε γλυκόλογα.

Η Λευκή της έριξε μια αυστηρή ματιά, δε βρήκε όμως να της πει τίποτα. Έβαλε, λοιπόν, ένα χοντρό κούτσουρο στη φωτιά και, αφού τακτοποίησε για μυριοστή φορά τα μαξιλάρια και τα σκεπάσματα της λεχώνας, τη βοήθησε να βάλει το παιδάκι στο στήθος της και να το βυζάζει για πρώτη φορά.

Το μωρό άρπαξε λαίμαργα τη θηλή και άρχισε να ρουφάει το ζεστό, μητρικό γάλα, έχοντας τις γροθιές του σφιγμένες και τα μάτια κλειστά. Αφού χόρτασε, η Λευκή το έβαλε στην κούνια του, δίπλα στο κρεβάτι της Βενετσιάνας, να συνεχίσει τον ύπνο του και ν' αφήσει τη μάνα του να ξεκουραστεί.

«Να σου βάλω να φας, κυρά μου;» τη ρώτησε.

«Ναι. Θέλω, όμως, να φάτε κι εσείς. Είσαστε στο πόδι από το πρωί».

«Μη νοιάζεσαι, κυρά μου», την καθησύχασε η Ροδούλα.

«Εσύ, καλή μου, πάρε φαγητό και σύρε να ξεκουραστείς», της είπε η Βενετσιάνα, που τη φρόντιζε με το παραπάνω τώρα που ήταν έγκυος.

«Καλά σου λέει», συμφώνησε και η Λευκή. «Έλα να σου δώσω φαγητό και πήγαινε να ξαπλώσεις».

Ήθελε να τη διώξει από το δωμάτιο για να έχει την αποκλειστική φροντίδα της κυράς και του νεογέννητου.

Οι τρεις γυναίκες κοιμήθηκαν ήσυχα εκείνο το βράδυ, ανύποπτες για τα όσα έμελλε να συμβούν δύο μέρες αργότερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η καταιγίδα είχε κοπάσει. Ο ήλιος ξεπρόβαλε νικηφόρος ανάμεσα από τα σύννεφα και χάιδεψε παρήγορα την αφρισμένη θάλασσα, τα αμπέλια, τις ελιές και τα κυπαρίσσια, τους πέτρινους τοίχους και τις υγρές κεραμιδένιες στέγες, σκορπώντας στον κόσμο χρυσαφιά αντιφεγγίσματα.

Η Βενετσιάνα κοιμόταν, κι ονειρευόταν παιχνίδια με τον γιο της. Η Λευκή αναδευόταν στο κρεβάτι της, έτοιμη να ξυπνήσει καθώς ήταν η πρώτη που σηκωνόταν στο σπίτι. Η Ροδούλα βαριανάσαινε και παραμιλούσε, καθώς οι θέρμες συνέχιζαν να ρημάζουν το κορμί της. Δίπλα της, το πεινασμένο μωράκι έκλαιγε κάθε τόσο γοερά και μετά αποκοιμιόταν βαλαντωμένο, για να ξυπνήσει ύστερα από λίγο και να κλάψει ξανά.

Η Ροδούλα, μέσα στον λήθαργο που πυράκτωνε το μυαλό της, άκουγε πού και πού το κλάμα του, αλλά της ήταν αδύνατο να σαλέψει.

Στο μεταξύ, η Λευκή σηκώθηκε, ντύθηκε, πλύθηκε και πήγε στο δωμάτιο της κυράς της να δει τη λεχώνα και το παιδί.

Η φωτιά στο τζάκι είχε σβήσει και φρόντισε να την ανάψει πριν ξυπνήσουν μάνα και γιος. Έβαλε μπόλικά δαδιά, τα άναψε μ' ένα κερί και από πάνω σώριασε μερικά κούτσουρα. Σε λίγο, η φλόγα έγλειφε τα ξύλα κι έσπαγε την παγωνιά τουωματίου.

Η Λευκή έτριψε τα χέρια της ικανοποιημένη και πλησίασε στην κούνια του μωρού. Χαμογέλασε και του χάιδεψε απαλά το μάγουλο. Ξαφνικά, το χαμόγελο έσβησε από τα χείλη της. Ακού-

μπησε την παλάμη της στο μέτωπο του παιδιού και κράτησε την ανάσα της.

Ήταν παγωμένο!

Η γυναίκα κοκάλωσε για μια στιγμή. Αμέσως μετά παραμέρισε τις φασκίες και έπιασε το κορμάκι του παιδιού. Ήταν κι αυτό παγωμένο.

Ένα ουρλιαχτό έσκισε τη σιωπή και, το επόμενο δευτερόλεπτο, η Βενετσιάνα τινάζοταν αλαφιασμένη.

«Τι είναι;» ρώτησε κοιτώντας γύρω της.

Η Λευκή, που είχε γίνει άσπρη σαν το πανί, έφραζε με τις παλάμες της το στόμα, σαν να ήθελε να εμποδίσει την επόμενη κραυγή. Τα γουρλωμένα μάτια της κοιτούσαν τη λεχώνα με όλη τη φρίκη του κόσμου.

«Μαντόνα μία!» έκανε η Βενετσιάνα και πετάχτηκε αμέσως όρθια. Έσκυψε κι εκείνη πάνω από το μωρό, το ταρακούνησε, είδε πως δεν αντιδρούσε κι έπιασε το κεφαλάκι του με τα δυο της χέρια. Αμέσως μετά τα τράβηξε, λες και της τα είχε κάψει το κρύο δέρμα.

Η κραυγή που βγήκε από τα χείλη της αντήχησε σ' όλο το σπίτι. Η Λευκή δεν πρόλαβε να την πιάσει και η γυναίκα σωριάστηκε αναίσθητη στο πάτωμα.

«Κυρά μου! Κυρά μου!» έκανε αλαφιασμένη, καθώς προσπαθούσε να τη συνεφέρει. Κοίταξε απελπισμένα γύρω της και μετά έτρεξε στο τραπέζι με την κανάτα και γέμισε ένα ποτήρι νερό. Βοήθησε τη Βενετσιάνα να πει μια γουλιά και περίμενε.

Το μυαλό της δεν μπορούσε να χωνέψει ακόμα αυτό που είχε συμβεί. Πώς ήταν δυνατό να πέθανε το νεογέννητο έτσι ξαφνικά; Αποβραδís ήταν μια χαρά, σκεφτόταν.

Στο μεταξύ, η Βενετσιάνα άνοιξε τα μάτια της και ανακάθισε. Η Λευκή την έπιασε από τις μασχάλες και τη βοήθησε να σηκωθεί. Μόλις, όμως, η άτυχη γυναίκα αντίκρισε το θέαμα του νεκρού παιδιού στην κούνια, κατέρρευσε πάλι.

Αυτή τη φορά, η Λευκή τη σήκωσε και την ξάπλωσε στο κρεβάτι της. Μετά, κάθισε κι εκείνη κοντά της και ξέσπασε σε κλάματα. Ξαφνικά σταμάτησε, σαν να σκέφτηκε κάτι.

Θα κατέβαινε να φωνάξει τη Ροδούλα. Όχι πως η κοπέλα μπορούσε να φέρει πίσω το παιδάκι. Αλλά η συμφορά που βρήκε την κυρά τους ήταν τόσο μεγάλη που την ξεπερνούσε, και η Λευκή ήθελε να υπάρχει δίπλα της κι άλλος ένας άνθρωπος, έστω κι αν αυτός θα ήταν η μισητή Ροδούλα. Πώς θα κατάφερναν να συνεφέρουν τη Βενετσιάνα; Με τι λόγια θα την παρηγορούσαν; Και πώς θα το έλεγαν στον αφέντη τους όταν θα γύριζε;

Η Λευκή πλησίασε πάλι την κούνια και άγγιξε το μωρό, σαν να ήθελε να σιγουρευτεί για μια ακόμα φορά ότι δεν είχε κάνει λάθος. Αλλά το παιδάκι ήταν στ' αλήθεια νεκρό.

Η γυναίκα βγήκε από το δωμάτιο και κατέβηκε δυο δυο τα σκαλιά. Πήγε στο κατώι και βρόντηξε την πόρτα της Ροδούλας.

«Ροδούλα, άνοιξε!» φώναξε απελπισμένη.

Βλέποντας ότι η κοπέλα αργεί, αποφάσισε να δοκιμάσει μήπως η πόρτα ήταν ξεκλειδωτή. Και πράγματι ήταν, αφού αποβραδīs η ετοιμόγεννη ακόμα Ροδούλα είχε ξεχάσει να την κλειδώσει.

Η Λευκή μπήκε με φόρα στο δωμάτιο. Η φωτιά είχε σβήσει και άναβε μόνο το καντήλι στο εικονοστάσι. Στην αρχή, η γυναίκα νόμισε πως δεν είχε δει καλά. Όταν όμως πλησίασε, κατάλαβε τι είχε γίνει.

Η Ροδούλα παραμιλούσε στον ύπνο της και δίπλα της κοιμόταν το μωρό.

«Ωστε γέννησες κι εσύ...» μουρμούρισε η Λευκή.

Προσπάθησε να φανταστεί την άπειρη κοπέλα να γεννάει μόνη κι αβοήθητη. Ωστόσο, κάτι δεν πήγαινε καλά· το κατάλαβε παρατηρώντας τη λεχώνα.

Την ίδια στιγμή, το μωρό ξύπνησε και έβαλε πάλι τα κλάματα. Η Λευκή πλησίασε τη Ροδούλα και την ταρακούνησε απαλά.

«Ξύπνα, Ρόδω. Το παιδί σου πεινάει», είπε ξερά.

Στο πάνω σπίτι πένθος, στο κατώι χαρά, σκέφτηκε. Γιατί, Θεέ μου; Γιατί δεν έπαιρνες το μωρό αυτήν της εδώ και πήρες της κυράς μου;

Η Ροδούλα δεν έλεγε να σαλέψει και η Λευκή έβαλε ασυναίσθητα το χέρι στο μέτωπό της. Έκαιγε.

Η σκέψη της πήγε στην κυρά της. Την είχε αφήσει μόνη.

Κοντοστάθηκε για λίγο αναποφάσιστη και μετά βγήκε τρέχοντας από το δωμάτιο. Το κλάμα του μωρού την ακολούθησε καθώς ανέβαινε τις σκάλες.

Μπήκε ξέπνοη στο δωμάτιο και βρήκε τη Βενετσιάνα όρθια, να κρατά αγκαλιά το νεκρό παιδάκι και να του μιλάει κλαίγοντας.

«Γιατί έφυγες, βλαστάρι μου; Γιατί έφυγες, θησαυρέ μου;» ρωτούσε με παράπονο.

Η Λευκή πήγε κοντά της και την αγκάλιασε από τους ώμους. Τώρα έκλαιγε κι εκείνη με αναφιλητά που την εμπόδιζαν να την παρηγορήσει.

«Αχ ψυχούλα μου... Και τι θα πω τώρα στον πατέρα σου;»

Πού και πού, η Βενετσιάνα σταματούσε να μιλάει κι άρχιζε να λικνίζει ρυθμικά το παιδάκι, σαν να ήθελε να το κοιμίσει. Τα κοκκινισμένα μάτια της κοιτούσαν το κενό, μέχρι που έπαιρναν πάλι ζωή και άρχιζαν να τρέχουν σαν βρύσες.

Ύστερα από αρκετή ώρα, η Λευκή κατάφερε να της αποσπάσει το παιδί από την αγκαλιά και να τη βάλει να ξαπλώσει. Προηγούμενος, όμως, της έδωσε να βάλει καθαρό νυχτικό, γιατί το άλλο είχε γίνει μούσκεμα από το γάλα που ανάβλυζε από το στήθος της.

«Πού είναι η Ροδούλα;» ρώτησε ξεψυχισμένα η Βενετσιάνα.

Είχε καταλάβει ότι η Λευκή πήγε να τη φωνάξει και τώρα απορούσε που η αφοσιωμένη της ψυχοκόρη δεν ήταν εδώ μια τέτοια στιγμή.

Η Λευκή δίστασε στην αρχή, μετά όμως έκρινε σωστό να πει την αλήθεια.

«Η Ροδούλα γέννησε απόψε το βράδυ, κυρά μου. Τη βρήκα να ψήνεται. Το παιδί τσιριρίζει γιατί πεινάει, εκείνη όμως δεν ακούει τίποτα».

Η Βενετσιάνα έγειρε το κεφάλι της στο πλάι κι έκλεισε τα μάτια. Είχε αποκάμει από το κλάμα. Η Λευκή νόμισε ότι την πήρε ο ύπνος, έκανε όμως λάθος. Η γυναίκα σκεφτόταν αυτά που είχε ακούσει.

Άνοιξε τα μάτια της και κοίταξε τη Λευκή αυστηρά.

«Τι παιδί έκανε;» ρώτησε.

«Δεν ξέρω, κυρά μου. Δεν κοίταξα. Έφυγα αμέσως για να 'ρθω εδώ».

«Και είπες ότι κοιμάται;»

«Έχει πέσει σε λήθαργο από τις θέρμες. Παραμιλάει».

Η Βενετσιάνα έμεινε για λίγο σιωπηλή.

«Άκου τι θα κάνεις», είπε στο τέλος στη Λευκή.

Μερικά λεπτά αργότερα, η Λευκή έμπαινε πάλι στο δωμάτιο της Ροδούλας. Στην αγκαλιά της κρατούσε το νεκρό παιδάκι, τυλιγμένο σ' ένα χράμι.

Η Ροδούλα βρισκόταν στην ίδια κατάσταση· παραμιλούσε από τον πυρετό, και το μωρό της έκλαιγε σπαρακτικά.

Η γυναίκα δεν έχασε καιρό. Ακούμπησε το νεκρό παιδί στο κρεβάτι και άρχισε να γδύνει το μωρό της Ροδούλας. Μόλις είδε πως ήταν αγόρι, το έβαλε δίπλα στο άλλο και άλλαξε τα σπάργανά τους με πυρετώδεις κινήσεις. Έβαλε το νεκρό παιδί δίπλα στη μάνα, πήρε το ζωντανό, το κουκούλωσε με το χράμι και βγήκε τρέχοντας από το δωμάτιο.

«Για το καλό όλων μας», μουρμούρισε καθώς έκλεινε πίσω της την πόρτα.

Σε λίγα λεπτά το μωρό της Ροδούλας κούρνιαζε στον κόρφο της Βενετσιάνας κι άρχισε να βυζαίνει λαίμαργα, μέχρι που χόρτασε την πείνα του κι αποκοιμήθηκε ευχαριστημένο.

Η Λευκή έκανε να το πάρει, η Βενετσιάνα όμως δεν το άφηνε από την αγκαλιά της. Έγειρε στο κρεβάτι, απίθωσε το μωρό δίπλα της κι απόμεινε να το περιεργάζεται. Προσπαθούσε να καταλάβει σε ποιον έμοιαζε, δεν μπορούσε όμως να βγάλει άκρη.

«Λες να μοιάζει της μάνας του;» ρώτησε στο τέλος τη Λευκή, αποφεύγοντας να προφέρει το όνομα της Ροδούλας.

«Δε νομίζω», απάντησε εκείνη μ' έναν δισταγμό. Δεν είχε προλάβει να το κοιτάξει προσεκτικά, δεν ήθελε όμως να κακοκαρδίσει την κυρά της.

Η Έλενα, σπρωγμένη από
μια ανεξήγητη παρόρ-
μηση, εγκαταλείπει μια λαμπρή
καριέρα στην Αμερική και εγκα-
θίσταται στην Ελλάδα για να κά-
νει μια νέα αρχή. Η ίδια ανεξή-
γητη παρόρμηση την οδηγεί στη

μαγευτική Μονεμβασιά όπου γνωρίζεται με τον Μάνο, ιδιοκτή-
τη ενός παλιού αρχοντικού. Από την πρώτη στιγμή, οι δύο νέοι
έχουν την εντύπωση ότι κάτι αδιόρατο τους συνδέει, λες και μια
αύρα από τα παλιά διαχέεται στο αρχοντικό και τους κατακλύζει.

Σύντομα αρχίζει να τους επισκέπτεται στον ύπνο τους μια γλυ-
κιά γυναικεία παρουσία και τα όνειρά τους, μ' έναν μυστηριώδη
τρόπο, αποτελούν ιστορίες που αλληλοσυμπληρώνονται. Και τότε,
αρχίζουν να μαντεύουν ότι η βαθιά σχέση τους εκτός από μέλλον
έχει και παρελθόν.

Πώς είναι δυνατόν δύο άνθρωποι να βλέπουν το ίδιο όνειρο;
Ποιες μαγικές χρονικές διαδρομές φέρνουν στη ζωή τους αυτή
τη γυναίκα; Ποια αόρατα νήματα συνδέουν την ιστορία τους με
καταστάσεις και πρόσωπα που έζησαν αιώνες πριν, τότε που η
Μονεμβασιά βρισκόταν στο απόγειο της δόξας της;

*Ένας μεγάλος έρωτας που διασχίζει τον χρόνο
μέχρι να βρει δικαίωση.*

Ένα παιδί που το διεκδικούν δύο μανάδες.

*Μια τραυματική απώλεια κι ένας ύμνος στη μητρική αγάπη
που προστατεύει και πέρα από τον τάφο.*

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-1963-3

9 786180 119633

ΚΩΔ. ΜΗΧΡΩΣΗΣ: 19418

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η